

תורה אור

עם ביאורי
הרב עדין אבן-ישראל שטיינזלץ

פרשת תצווה

תשפ"ה

ד"ה "ואתה תצווה"

תורה אור תצווה, דף פא עמודה א

לומדים יקרים,

השבוע מתפרסם לראשונה חלק מביאור לד"ה "ואתה תצווה" לפרשת תצווה. לצערנו, רק חלק מהביאור נמצא, ולכן גם רק חלק ממאמר אדמו"ר הזקן הובא - מעט לפני ומעט אחרי הדברים שאותם ביאר הרב. כפי שעשינו בשבועות הקודמים, בנוסף לחוברת על 'תורה אור', אנו מפרסמים חוברת נוספת עם שיעורי חסידות של הרב על ספרים שונים, והשבוע מתפרסם חלקו השלישי והאחרון הביאור למאמר ד"ה "להבין ענין נטילת ידיים", מתוך סידור עם דא"ח.

תוכן עניינים

- 3..... ויתור על כל הרצונות על ידי הביטול
- 8..... החוכמה: בחינת הביטול ובחינת השמן
- 9..... הוי"ה ואלוקים: יחודא עילאה ויחודא תתאה
- 13 העלאת הנרות: שמחה של מצווה
- 13 שמחה של מצווה על ידי לימוד התורה

הגיליון מוקדש לעילוי נשמת אחי האהוב ינון פליישמן, שנפל במלחמה

הגיליון מוקדש לעילוי נשמת

מורנו ורבנו הגדול אשר מימיו אנו שותים

הרב עדין בן אברהם משה אבן ישראל (שטיינזלץ) זצ"ל

להקדשת החוברות לעילוי נשמת יקיריכם התקשרו: 052-886-8823

אך הדלקת אהרן את הנרות הוא בשמן זית כתית דוקא, וכדאיתא במשנה "כותש ונותן לתוך הסל" כו', "הראשון למנורההואשאר למנחות". והענין הוא כי ענין הזית הוא שיש בו מרירות, וכמו שאמרה היונה "היו מזונתי מרורים כזית" כו'. וגם אמרו בגמרא שהזית משכח תלמודו של שבעים שנה כו', שהוא מבחינת עולם השכחה שהוא מעולם הקליפות. והיינו ענין הגוף ופש הבהמית שמנוגה ומשכח דחויא, וכותשים אותו עד שמוציאים ממנו שמן, היינו בחינת חכמה. וכמאמר רבותינו ז"ל: "כשם שהזית משכח תלמודו של שבעים שנים, כך שמן זית מחזיר תלמודו של שבעים שנה" כו'. כי חכמה הוא מוח הזכרון, כמו שכתוב בפרשת קדש, שרומזת בחכמה "ולזכרון בין עיניך" כו'.

אבל החלישות הזו לא בהכרח תוסיף לו משהו לנפשו. סיפרו פעם על אדם שבא לאחד הצדיקים הגדולים, ושאל אותו אם הוא יכול לתת לו עצה נגד כאב ראש; אז אמר לו הצדיק: 'אל תצום משבת לשבת'. שוב, הנקודה היא שהדברים הללו יכולים לגרום לכל מיני השפעות, אבל כאן אדמו"ר הזקן דיבר על שבירה שהיא פנימית, של השורש הפנימי, של החשק בעולם הזה וכל מה ששייך אליו. הוא הסביר שזה נובע מתוך זה שאדם משים עצמו כשיריים, כלומר שהוא מגיע כמה שהוא יכול לביטול של האני שלו – לחשוב על כך שהוא לא הדבר המרכזי והחשוב. ככל שאדם קשור ושייך יותר לעולם הזה, אז הוא ממילא גם קשור יותר לנפש הבהמית שלו – שהיא בעצם אותה נפש בהמית שיש גם לכל שאר החיות והבהמות. הנפש הבהמית של האדם היא לא דבר מיוחד, אלא האדם הוא בסך הכל יצור יותר חכם אז לנפש הבהמית שלו יש יותר אפשרויות.

לחמור יש מעט תאוות והוא לא מספיק לחשוב על עצמו כי אין לו מחשבה מספיק מופשטת בשביל זה; אבל האדם יכול לחשוב על עצמו, ויש לא מעט אנשים

חלקו הראשון של המאמר עוסק בפסוק "כי נר מצווה ותורה אור", בהיותה של המצווה נר וכן בשושבינים משה ואהרן.

ויתור על כל הרצונות על ידי הביטול

דימוי שאדמו"ר הזקן מדבר עליו לא מעט הוא של מנורת המאור ו-"שמן זית כתית למאור" (ראה שמות כז, כ). בפעם הקודמת דובר על הכתית במובן של השבירה, שמטרתה היא שהשמן ייצא ושלא תישאר המרירות של הזית, ועל האופן שבו צריך לעשות אותה. כבר דיברתי על כך שהיו לא פעם אנשים שניסו ללא הצלחה גדולה לעשות את הכתיתה הזו על ידי שבירה של הגוף שלהם – הם התענו תעניות וסיגפו את עצמם בכל מיני סיגופים. היו תיקוני תשובה שכללו כמות גדולה של ייסורים: אנשים היו צריכים לשבת בין נמלים כדי שהנמלים יעקצו אותם; אנשים עשו גלגול שלג ללא בגדים, וכן הלאה. לפעמים הדברים הללו הובילו לשבירה של הגוף, אבל הרבה פעמים הם לא שינו יותר מידי את המהות של הנפש. מי שבמשך כך וכך ימים לא אכל הוא בוודאי יהיה חלוש,

וענין כתישה זו היינו להיות בבחינת אתכפייא סטרא אחרא על ידי "לשארית נחלתו", שמשים עצמו כשיריים. שבחינה זו היא המכנעת כל הרצונות שבזה לעומת זה, שלא יהיה לו חפץ ורצון אחר לעצמו ליהנות ולהתענג בתענוגי בני אדם בעולם הזה, ולא יבקש וירדוף אחריהם כלל. כי מאחר שמשים עצמו כשיריים ומותרות בעולם וכאלו אין בו צורך בעולם כלל, מה לו ולעולם כו'. ולכן לא יאבה לא העולם הזה ולא העולם הבא,

בתענוגי בני אדם בעולם הזה, ולא יבקש וירדוף אחריהם כלל. כי מאחר שמשים עצמו כשיריים ומותרות בעולם וכאלו אין בו צורך בעולם כלל, מה לו ולעולם כו'. במובן מסוים אדם מוחק את הרציות שלו, את ה-'אני' שלו, ובכך הוא למעשה מוחק את מה שמניע אותו. בסופו של דבר, מה שמניע את רוב בני האדם זה ה-'אני' שלהם וסיפוק התאוות שלהם, וכל שאדם מצמצם את עצמו, כך הוא גם משנה את מה שמניע אותו. אדמו"ר הזקן גם מסביר בכמה מקומות שהרבה פעמים העניין של העצבות הוא תוצאה של חוסר סיפוק של הרציות שלי: כיוון שמגיע לי להיות עשיר ויפה, מצליח וגיבור אבל אינני מגיע לזה – ולכן אני מתעצב. אבל אם אני אחשוב שלא מגיע לי שום דבר – אז ממילא אני אהיה שמח בחלקי, כיוון שעצם זה שאני קיים זה מספיק בשבילי.

מסופר בגמרא (תמיד לב, ב) על אלכסנדר הגדול שהגיע עד לשערי גן עדן, ושם הוא מבקש שיתנו לו משהו מגן עדן, והולכים ומביאים לו גולגולת. אלכסנדר לוקח את הגולגולת, והוא מנסה לשקול אותה – ומתברר שגם כאשר הוא שם אותה בכף מאזניים אחת אל מול כל הכסף והזהב שיש לו, הגולגולת עדיין כבדה יותר. אז הוא שואל את החכמים מדוע זה כך, והם

שאים יתנו להם קצת מנוחה – אז כל מה שהם יעשו זה לחשוב על עצמם, וכשהם נדרשים לחשוב על משהו אחר אז הם צריכים תמיד להבין איך זה קשור אליהם, איך זה מתייחס אליהם, מה זה אומר להם. לפעמים המחשבה הזו נעשית שיטה לימודית וחינוכית – שדברים תמיד צריכים להיות רלוונטיים בשבילי, ושהכל בנוי על 'מה זה אומר לי'; אבל מי אמר שכל העולם סובב סביבי? זו בעצם שיטה אגוצנטרית שבה השמש והירח וכל הקוסמוס סובבים סביבי, תפיסה שבה אני נקודת המרכז של כל המציאות. מהתפיסה הזו יכולים להתפתח כל מיני דברים אצל האדם, ומה שאדמו"ר הזקן מדבר עליו כאן זה שכדי לצאת מזה האדם צריך "לשים את עצמו כשיריים" – כלומר לבטל את הנקודה שהכל מגיע לי ובשבילי. אם אני מבטל את עצמי, אז האני שלי כבר לא ירצה מעצמו שום דבר – כי השאלה אם אני רוצה או לא רוצה דבר מסוים כבר תהיה חסרת חשיבות.

וענין כתישה זו היינו להיות בבחינת אתכפייא סטרא אחרא על ידי "לשארית נחלתו" (מיכה ז, יח), שמשים עצמו כשיריים. שבחינה זו היא המכנעת כל הרצונות שבזה לעומת זה, שלא יהיה לו חפץ ורצון אחר לעצמו ליהנות ולהתענג

אני והסידור נמצאים בשני צדדים מרוחקים, ואולי אני אומר את מה שכתוב בסידור אבל אני ממשיך לחשוב את מה שאני חושב.

בכל אופן, השאלה של ההכרה של מה חשוב בעיניי נובעת מתוך החינוך, וחלק מזה גם מגיע מהסביבה שלי. לפעמים אנשים קובעים בעקבות זה את המטרות והרציות שלהם, ולפעמים המטרות והרציות משתנות בגלל שההכרה שלי משתנה. זאת אומרת שהאדם איננו עובר ממצב שבו הוא רוצה למצב שבו הוא כבר איננו רוצה, אלא הוא פשוט רוצה דברים אחרים. זו נקודה שאפשר לראות אותה בקלות בגידול ילדים: כשהיינו ילדים היינו משחקים באגו'אים, גוגואים – הגרעין של המשמש, והיו ילדים שלא רק שיחקו איתו אלא גם אספו פחים שלמים של גוגואים. אצל רוב האנשים, אחרי כמה שנים הגוגואים הללו נעשים כבר לא כל כך חשובים, ואם איכשהו הם נשארו אצל אחד הילדים – אז הוא שהוא מחליט לזרוק אותם או שהוא מחליט להוריש אותם לאחיו הקטן. מה בעצם קרה לאותו ילד? האם הוא הפסיק לחמוד ולחשוק לדברים? לא, אלא פשוט עכשיו הוא רוצה דברים אחרים: לפני כן הוא רצה עוד ועוד גוגואים, ועכשיו הוא רוצה זוג אופניים, ואחרי שהוא יקבל את האופניים אז הוא ירצה מכונית.

הנקודה היא שהשינוי לא היה באישיות של הילד, אלא שינוי בהכרה שקובעת מהם הדברים החשובים. אותו ילד לא עשה איזושהי פעולה בנפשו, הוא לא עשה שום תיקון של הנפש שלו בכך שהוא עזב

עונים לו שזה מפני שאותו אדם אף לא היה שבע ממה שיש לו והוא תמיד רצה עוד ועוד, וכנגד זה יש עצה אחת – לשים קצת עפר על העיניים של הגולגולת, וכך היא כבר לא תתאוה למראה עיניה. הסיפור הזה בעצם מדבר על אותה נקודה: כשאדם חי והוא מתמלא מכל הרציות שלו אז כל העולם שלו לא מספיק בשבילו, אבל ככל שהוא מתכווץ בתוך עצמו והוא רואה את עצמו לא במרכז העולם אלא בשוליים שלו – ממילא יש לו פחות רצונות.

כעת אמור אדמו"ר הזקן אמירה יותר חריפה: **ולכן לא יאבה לא העולם הזה ולא העולם הבא.** כלומר מעבר לזה שהאדם מוותר על הרצונות ועל התאוות שלו לכל חמדות העולם הזה, כאשר הוא עושה את עצמו כשיריים אז בסופו של דבר הוא גם יוותר על העולם הבא – שאמנם הוא חמדה הרבה יותר מופשטת, אבל גם היא נובעת בסופו של דבר מאותו 'אני'.

כבר דיברתי כמה פעמים בנוגע לכך שהשיטה המוסרית או הלימודית של אדמו"ר הזקן היא הניסיון לחנך את ההכרה. מה הכוונה? העניין הוא שבסופו של דבר גם הרציות וגם הפחדים שלי, האימה והסבל כמו גם העונג – הם כולם נובעים מדבר שאני רואה בו ערך. ההגדרה של דבר שאני רואה בו ערך היא לא משנה אומר ומגדיר לעצמי באופן תיאורטי; אנשים יכולים לעשות לעצמם כל מיני הגדרות תיאורטיות שאינן אמיתיות, אבל אם היו מקיימים עשרה אחוזים ממה שהם אומרים במהלך התפילה – אז הם היו נעשים צדיקים גדולים. אלא שכנראה

וכמו שכתוב: "מי לי בשמים" כו', וכמו שכתוב: "והיה שארית יעקב בגוים" כו' וכתוב בתריה: "תרום ירך על צריך וכל אויביך יכרתו", שבבחינת שארית יעקב שמשים עצמו כשיריים הוא מכרית וירים ידו על צריו בבחינת "רוממות אל בגרונם" להיות "חרב פיפיות בידם", בהתגלות רוממות אור אין סוף על נפשו. מה שאין כן בבחינת יש, "אין אני והוא יכולין לדור" כו', ואין אור אין סוף ברוך הוא שורה ומתגלה אלא במי שבטל כו'.

אחד לדבר אחר. השינוי הזה יכול לפעמים לעשות שינוי אדיר בתוך האדם – שינוי מעשי או שינוי התנהגותי. לפעמים השינוי הוא כזה שהאדם אומר שכל הדברים של העולם הזה לא שווים לו מספיק והוא רוצה דברים ששוים יותר, ואז הוא הולך ומחפש את העולם הבא, כי מישהו פעם אמר לו על כל מיני מדרגות כאלה. מישהו פעם אמר לאחד הצדיקים שלרצות להיות צדיק זה גם כן תאוה, והצדיק אמר לו: 'זה נכון, אבל כדי להגיע לתאוה הזאת צריך קודם כל לצאת מכל התאוות האחרות'. במידה מסוימת זה מה שאדמו"ר הזקן אומר כאן, אלא שהוא אומר את זה בצורה יותר מפליגה: גם הרצייה, התאוה והשתוקה לעולם הבא – הן גם כן חלק מעולם הרצונות של האדם. זה נכון שזו רצייה שהיא הרבה יותר מעודנת ומופשטת, אבל בסופו של דבר זהו גם כן עוד רצון.

וכמו שכתוב: "מי לי בשמים ועמך לא חפצתי בארץ" כו' (תהילים עג, כה). זאת אומרת שלא רק שאני לא רוצה שום דבר בארץ, אלא גם בשמים אני לא רוצה דבר מלבד הקב"ה בעצמו. וכמו שכתוב: "והיה שארית יעקב בגוים כאריה בבהמות יער" כו' (מיכה ה, ז), וכתוב בתריה: "תרום ירך על צריך וכל אויביך יכרתו" (מיכה ה, ח), שבבחינת שארית יעקב שמשים עצמו

את הגווגואים שלו. היו תקופות שהיו אוספים ניירות של מסטיק, והיו ילדים שאספו חבילות גדולות מהם. נניח שכשמישהו אסף את הניירות הללו הוא היה בן 10; מה הוא יעשה איתם כשהוא יהיה בן 30? ובאותו האופן – גם כשהוא בן 30 הוא אוסף ניירות, אמנם אחרים, שכתובה עליהם הצהרה פנטסטית שאנחנו בוטחים באלוקים. זאת אומרת שלא נעשה שום שינוי באדם: גם לפני גיל 30 הוא היה אסף של ניירות וגם אחרי גיל 30 הוא נשאר אסף של ניירות, רק שעכשיו הוא אוסף ניירות אחרים – שאליהם הגיעה כעת ההכרה שלו.

כשהרמב"ם כותב על חינוך ילדים קטנים (ראה בהקדמתו לפרק חלק), הוא מדבר באופן כמעט לא מוסרי: הוא אומר שהילדים הקטנים לא רוצים ללמוד, ולכן צריך לפתות אותם. עם מה מפתים אותם? בהתחלה מפתים אותם בסוכריות, ואחרי כמה זמן הסוכריות מפסיקות להיות פיתוי – אז צריך לקנות להם בגדים, ואז אחרי זמן צריך לפתות אותם על ידי כסף וכבוד. והרמב"ם כותב שהרעיון הוא שבמשך הזמן האדם יגדל עד שהוא יגיע לרצות את החוכמה בעצמה.

זאת אומרת שמה שמתרחש כאן זה תהליך חינוכי שבמהותו היא שינוי ההכרה, כלומר של תפיסת העולם, מדבר

מה שאין כן בבחינת יש, אם מישהו הוא בבחינת יש, אז מה שהוא יודע זה שהוא קיים, ויש ספק גדול אם קיים עוד משהו בלעדיו. על אדם כזה כתוב שהקב"ה אומר ש-"אין אני והוא יכולין לדור בעולם" כו' (סוטה ה.), כלומר איך הקב"ה יכול להיות איתו, הרי הוא ממלא את כל העולם. יוצא, שככל שהאדם הוא יותר בבחינת 'אני', אז הקב"ה פחות נמצא אצלו, ולמעשה הוא מוביל לסילוק השכינה. במובן הזה, כשאני מתנפח אני מסלק את הקב"ה מפני שכבר אין לי עוד מקום בשבילו. כבר אמרתי כמה פעמים שיש כמה מנהיגים שהם למעשה אנשים מאוד דתיים: הם קמים בבוקר והולכים לעשות פולחן לדמות שהם מדמיינים בראש שלהם ומאמינים שהיא קיימת, ולמעשה הם בעצם מאמינים באל מסוים וסוגדים לו. זוהי בעצם אותה נקודה כאן: כשאדם סוגד לעצמו, אז יש לו כבר אל אחר – וממילא הקב"ה לא יכול להיות איתו באותו עולם.

סיפרו על אחד האדמו"רים שהיה הולך בין החסידים ושואל 'איפה הקב"ה נמצא?', וכמובן ענו לו: 'הקב"ה נמצא בכל מקום'. אבל אז הוא היה אומר להם: 'זה לא נכון! הקב"ה נמצא במקום שנותנים לו להיכנס'. האמירה הזו היא מאוד משמעותית, מכיוון שאם אני ממלא את כל המציאות – אז אני בעצם לא נותן לקב"ה להיכנס.

ואין אור אין סוף ברוך הוא שורה ומתגלה אלא במי שבטל אליו כו', כיוון שאם אני לא בטל אליו, אם אני 'יש' – אז פירושו של דבר שבצורה כזו או אחרת אני מוציא

כשיריים הוא מכרית וירים ידו על צריו בבחינת "רוממות אל בגרונו" להיות "חרב פיפיות בידם" (תהילים קמט,ו), בהתגלות רוממות אור אין סוף על נפשו. כאשר אדם משים את עצמו כשיריים, כאשר הוא מבטל את הרציות של עצמו, יש לו "חרב פיפיות בידם". החרב הזו איננה עושה מלחמה נגד תכונה מסוימת בתוך האדם, אלא היא נוצרת על ידי זה שהאדם זז מקדמת הבמה הצידה, והוא הופך להיות חלק מהתפאורה – ובאותה השעה האדם נעשה איש אחר, ויש כל מיני דברים שנופלים ומתמוטטים מעצמם.

אפשר לומר שהרציות שלי מתבטלות על ידי זה שאני רואה בהן חשיבות כמו של רציות של אדם אחר. זאת אומרת שאם אני עומד לעצמי, אז כנראה שאני הוא כל הקוסמוס; ואם אני עומד מול אדם אחר, גם אם אני יקר לו – אז יכול להיות שאני חשוב בשבילו ואני חלק גדול מהעולם, אבל אני בוודאי לא כל העולם כולו; ואם אני עומד מול אדם זר – אז אני עוד פחות מסה. זאת אומרת שאם אני מסתכל על עצמי כעוד אדם אחד בתוך העולם כולו שרוצה איזשהו משהו, אז הרציות שלי לא שוות הרבה. אם אני רק אחד מתוך מיליארדי בני האדם שבעולם, כשכל אחד רוצה משהו אחר – אז אני לא כל כך חשוב, כי זה בעצם לא משנה שום דבר. אם אני רואה את הרציות שלי מנקודת המבט הזו, אז אני בעצם מסתכל על עצמי כעל פחות מאשר פסיק קטן – ואז החשיבות של כל הרציות שלי נעלמת.

והיינו בחינת חכמה, הוא בחינת שמן הנעשה על ידי כתישת הזית. שהשמן הוא שנמשך אחר הפתילה ונכלה ונשרף הכל באור הנאחז בפתילה, שלא נשאר ממנו כלום (מה שאין כן מן הפתילה נשאר קצת אפר). וכך בחינת החכמה הוא בחינת הביטול, שבטל ונכלל ממש באור הנר של מצוה זו להיות גילוי אור אין סוף ברוך הוא ממש על נפשו, ועל ידי זה מתקיים בנפשו אור אין סוף ברוך הוא הנמשך מן המצווה. מה שאין כן בלא בחינת שמן, הרי אין אור הנר מתקיים על הפתילה לבדה אלא דולקת מהר וכלה כרגע כו'.

והנה עבודת אהרן בעריכת הנרות והעלאתם היינו בחינת השמחה של מצוה, היא מחוץ לפרוכת העדות. וענין הפרוכת הוא כי הנה כתיב: "כי שמש ומגן הוי"ה אלוקים".

ולכן למשל החכמים נקראים "עיני העדה" (במדבר טו, כד).

מה הכוונה בכך שהחוכמה היא בחינת עיניים? העין היא לא כלי שמוציא מתוכו או שמנסה לכבוש משהו אל תוכו. כבר דיברו על כך שהחלק הרואה בעין הוא החלק השחור לגמרי – האישון שבעין. שאר החלקים של העין לא רואים שום דבר מעצם זה שיש להם ממשות, צבע וכן הלאה – וממילא הם לא יכולים לקלוט לתוכם. העין היא בעצם ה-"Camera Obscura", החדר החשוך שאליו נכנסים הדברים. זאת אומרת שהאדם רואה על ידי החכמה, מצד זה שהוא יכול לראות על ידי ההתבטלות שלו. במילים אחרות, היכולת לראות דברים חדשים נובעת מזה שאני מנסה שלא להכניס שום דבר, מזה שאני רואה את הדברים כהווייתם ולא כפי שאני רוצה לראות אותם.

אפשר לראות שכשאדם הולך במקום שהוא מכיר אותו, ברוב המקרים הוא לא רואה שום דבר – הוא צריך שיהיה איזה דבר יוצא דופן כדי שהוא ישים לב אליו; אבל לכל שאר הדברים שהם לא יוצאי דופן – הוא כבר לא ישים לב ובעצם כבר

את הקב"ה ממרחב המציאות שלי. ממילא, ככל שאני יותר בטל כך יכול להיות שם אור השכינה. זוהי למעשה המדרגה והמהות של הנביא, שהוא כלי להתגלות השכינה שמתבטל אליה לגמרי. בזמן שהנביא מתנבא הוא בכלל לא בן-אדם = לא בתודעה ולא במחשבה, אלא הוא נעשה כלי ומכשיר בלבד.

החוכמה: בחינת הביטול ובחינת השמן

אם כן, אדם שמתבטל יכול להיות מקום לגילוי השכינה, כיוון שאור אין סוף שורה במקום של ביטול. והיינו בחינת חכמה, שהוא בחינת שמן הנעשה על ידי כתישת הזית. השמן משמש סמל לחוכמה מכל מיני צדדים, ואחד הצדדים הוא שהחוכמה היא בעצם החלק באדם שיכול לקלוט דברים. יש מדרגה אחרת של הבינה, שהיא שהמדרגה של השכל העובד, והפועל, שעושה פעולות אנליטיות עם החומר הקיים. אבל החוכמה היא בחינת ההבזק הלא-מובן שמגיע בבת אחת. מהצד הזה, החוכמה היא גם בחינת העיניים שרואות,

נובעים מכך שהמצווה יכולה להאיר על נפשי מבלי שאני מסתיר אותה – וזה על ידי השמן שהוא "שמן זית כתית", כלומר בחינת החוכמה שנובעת מהביטול. מה שאין כן בלא בחינת שמן, הרי אין אור הנר מתקיים על הפתילה לבדה אלא דולקת מהר וכלה כרגע כו'.

הוי"ה ואלוקים: יחודא עילאה ויחודא תתאה

והנה עבודת אהרן בעריכת הנרות והעלאתם היינו בחינת השמחה של מצוה. הדלקת נרות של אהרון היא הסמל לשמחה של מצווה, ועבודה זו היא מחוץ לפרוכת העדות. הדלקת המנורה אמנם נעשית בקודש או בהיכל, אבל עדיין בין ההיכל לבין קודש הקודשים יש פרוכת. ומהו עניינה של הפרוכת? וענין הפרוכת הוא כי הנה כתיב "כי שמש ומגן הוי"ה אלוקים" (תהילים פד, יב), ובעל התניא מסביר שצריך לקרוא את זה כהקבלה: הוי"ה הוא בחינת השמש, ואלוקים הוא בחינת המגן. כלומר יש איזה מגן, מעטה שמגונן עלינו מפני אור השמש, ולולא זה אור השמש היה מכלה אותנו. השמש עצמה היא זו שמספקת את העוצמה ואת הכוח, אלא שהבעיה היא שהיא יכולה גם לשרוף ולכלות – ולכן יש את המגן הפיזי שלנו מפני השמש, שהוא האטמוספירה. באותו אופן צריך שיהיה איזון בין שם הוי"ה, שהוא השם שיוצר ומהווה, לבין שם אלוקים – שהוא השם שמסתיר את האור כדי לגונן על מציאות העולם כך שהיא תוכל להמשיך להתקיים. יוצא, ששם אלוקים הוא בחינת האלוקות

לא יראה אותם. הוא כבר יודע איך פלוני נראה, ואיך הבית הזה בנוי, והוא בעצם לא קולט שום דבר אלא רק קולט תמונה כללית באופן גס. היכולת להבחין שיש משהו חדש בנויה על כך שאין לי שום עניין ומהות משלי. באותו אופן, סרט הצילום יכול לצלם מפני שאין עליו שום דבר משלו, וגם אין לו נטייה לראות דברים דווקא בצורה מסוימת - ולכן הוא יכול לצלם דברים כהווייתם. אפשר להאריך בזה, אבל זהו העניין של החוכמה, וכמו שמוסבר שהחוכמה היא אותיות 'כח מה': הכוח של ההתבטלות.

ובאיזה מובן החוכמה קשורה לזית ולשמן? שהשמן הוא שנמשך אחר הפתילה ונכלה ונשרף הכל באור הנאחז בפתילה, שלא נשאר ממנו כלום (מה שאין כן מן הפתילה נשאר קצת אפר). למרות שהפתילה גם כן בוערת, הרי שהפתילה איננה כלה לגמרי – וזאת לעומת השמן, שיכול לכלות לגמרי, והעניין של הכיליון וההתבטלות הגמורים הוא העניין של החוכמה.

וכך בחינת החכמה הוא בחינת הביטול, שבטל ונכלל ממש באור הנר של מצוה זו להיות גילוי אור אין סוף ברוך הוא ממש על נפשו, ועל ידי זה מתקיים בנפשו אור אין סוף ברוך הוא הנמשך מן המצווה. דובר על כך ש-"נר מצווה ותורה אור" (משלי ו, כג), כלומר שהמצווה היא נר, וממילא אם אני רוצה שיהיה נר אז אני צריך לספק לו שמן, שהרי ללא השמן הנר לא יבער. לפני כן דובר על הבחינה של אהרן ושל האהבה רבה, שהיא בחינת ההתעלות והשמחה בה', והדברים הללו

פירוש: כי שם הוי"ה הוא ענין יחודא עילאה, איך ש-"אין עוד מלבדו" ו-"כולא קמיה כלא חשיב" כו', ושם אלוקים הוא המסתיר ומעלים להיות נראה העולם בבחינת יש ודבר כו', רק אף על פי כן "מלא כל הארץ כבודו" בבחינת יחודא תתאה. והנה שם אלוקים הוא מגן לשם הוי"ה, כמו מגן שעושין לשמש שמחמת שאי אפשר להסתכל בשמש מרוב בהירותו כו'. וזהו ענין "והבדילה הפרוכת לכם בין הקדש" כו'.

את המראה – מגלים שמאחורי זה בעצם אין כלום. מעין זה אמרו ש-"כל הנביאים נסתכלו באספקלריא שאינה מאירה, משה רבינו נסתכל באספקלריא המאירה" (יבמות מט:). אספקלריא היא כנראה סוג של כלי ראייה כמו זכוכית; ומה קורה כשמסתכל בזכוכית שאיננה נקייה לגמרי? אז היא יכולה לשמש במידה מסוימת כראי, ושם אפשר לראות כל מיני דמויות. אבל כשמסתכלים באספקלריא מאירה, בזכוכית נקייה לגמרי – לא רואים שם דמות. ולכן ישעיהו הנביא אמר שהוא ראה את הקב"ה יושב על הכיסא, אבל משה לא ראה שום דבר. זה לא שישעיהו שיקר חלילה, אלא דווקא מפני שהכלי שהוא הסתכל בו היה לא מושלם, אז הוא ראה כל מיני דברים, וזאת בזמן שאם הוא היה מסתכל בכלי מושלם – אז הוא לא היה רואה דבר.

אם כן, מבחינת יחודא עילאה אין עוד שום דבר מלבד הקב"ה, ושם אלוקים הוא המסתיר ומעלים את שם הוי"ה להיות נראה העולם בבחינת יש ודבר כו', רק אף על פי כן "מלא כל הארץ כבודו" (ישעיהו ו,ג), בבחינת יחודא תתאה. בבחינת יחודא עילאה אין שום דבר חוץ מה' – כולל אני. לעומת זאת, שם אלוקים מסתיר את שם הוי"ה ועל ידי אפשר לראות את מציאות העולם, וכאשר רואים את הקב"ה בתוך

המתגלה בכל ההסתרות והכיסויים שיש בעולם מסביב לאלוקות הגלויה פירוש, כי שם הוי"ה הוא ענין יחודא עילאה, ומהו יחודא עילאה? איך ש-"אין עוד מלבדו" (דברים ד, לה), ו-"כולא קמיה כלא חשיב" כו' (זוהר ח"א יא, ב). יש יחודא עילאה ויחודא תתאה, ייחוד עליון וייחוד תחתון. באופן מסוים, הייחוד העליון הוא ההתבוננות בבחינת "אין עוד מלבדו", ולמעשה בבחינה הזו אפילו קשה להגיד שיש איזשהו ייחוד בין שני דברים – אלא רק "אין עוד מלבדו". זאת אומרת שכבר אין אותי ואת הקב"ה או את העולם והקב"ה, אלא יש רק את הקב"ה בעצמו ולבדו. מצד מסוים, מנקודת מבטו של הקב"ה המציאות היא אשליה, וכאשר אדם מצליח להגיע ליחודא עילאה הוא למעשה מצליח לראות מעבר לאשליה שלו – ושם אין דבר מלבד הקב"ה. ביחודא עילאה העולם בכלל לא קיימת, מציאות העולם היא בכלל לא אמת – כמו מנקודת מבטו של הקב"ה.

זה לא דמוי שלם לעניין, אבל יש כל מיני זכוכיות שמצד אחד הן שקופות אבל מצד שני הן כמו ראי, ואז כשמסתכלים מצד אחד רואים את מה שיש מהצד השני, אבל כשמסתכלים מהצד השני רואים רק השתקפות. כשמסתכלים בצד של הראי זה נראה שרואים עולם, אבל אם הופכים

שום דבר, אלא רק את ה' לבדו'. זאת אומרת שיש בחינה כזו שבה העולם נעשה שקוף, וכבר לא רואים יותר את מציאות העולם.

המציאות של העולם היא שהקב"ה בורא אותו, והיא נשארת קיימת וממשית בתוך השדה של הווייה שלה, כלומר בתוך הווייה של המציאות הדברים מאוד ממשיים אחד כלפי השני. מעין זה מופיע בספר של האוזינחה "האדם המשחק", שם הוא מדבר על כך שכל משחק הוא בעצם סוג של יצירה של עולם קטן וסגור בעל חוקים משלו. האם העולם הזה הוא עולם של שקר? זהו עולם של משחק, ועניינו של המשחק הוא לבנות תחום מסוים שבתוכו חוקים מסוימים נכונים, ומבחינת העולם של המשחק זוהי האמת. אני לא יודע אם ילדים עדיין עושים את היום, או שכבר יוצרים בשבילם את כל המשחקים, אבל ילד יכול להחליט לשים כיסא על כיסא ושזה יהיה פיל שעכשיו הוא רוכב עליו. ואז בתוך התחום של המשחק, זה עכשיו פיל, אני רוכב עליו, ואנחנו הולכים לתוך הג'ונגל. מחוץ לתחום המשחק הג'ונגל הוא במקרה חדר העבודה, אבל כשאני נמצא עכשיו בתוך המשחק אז זה לא משנה. יכולים להיות סביבי כל מיני נמרים, שבלשון אחרת הייתי קורא להם שולחנות וכיסאות, אבל זה לא משנה – עכשיו בתוך המשחק הן חיות בר ואני מנסה להישמר מפניהן בשעה שאני רוכב על הפיל או שט בסירה באוקיינוס. האם אפשר להגיד שכל זה הוא שקר? זה לא שקר, אלא זה משחק.

המציאות הזו אז יש יחודא תתאה. כשמדברים על הדברים הללו בנוגע ל-'שמע ישראל', אומרים ש-'שמע ישראל' הוא יחודא עילאה ו-'ברוך שם כבוד מלכותו לעולם ועד' הוא יחודא תתאה. מדוע? מפני שכשאני אומר "ה' אלוקינו ה' אחד" אז אני אומר שהוא אחד ואין עוד מלבדו, אבל כשאני אומר "ברוך שם כבוד מלכותו לעולם ועד" אני כבר מניח כל מני דברים: את העולם, את הזמן וכן הלאה – ובתוך הדברים הללו יכול שם אלוקים להתגלות, וזהו היחודא תתאה.

והנה שם אלוקים הוא מגן לשם הוי"ה, כמו מגן שעושין לשמש שמחמת שאי אפשר להסתכל בשמש מרוב בהירותו כו', וזהו ענין "והבדילה הפרוכת לכם בין הקדש" כו' (שמות כו, לג). אם כן, שם אלוקים הוא הם שבו הקב"ה כביכול מסתיר את עצמו מפני העולם, ולכן כשאנחנו הולכים בתוך העולם שלנו אז אנחנו רואים עולם: אנשים, חיות, צמחים ועוד כל מיני דברים יפים ולא יפים. אנחנו רואים את כל הדברים הללו מפני שאיננו רואים את האמת לאמיתה, אלא אנחנו רואים איזשהו הסתר, איזשהו מסך – שהוא בעצם זה שיוצר לנו את כל הדמויות והציורים השונים שיש בעולם. אם היינו רואים מעבר לאותו מסך אז בעצם לא היה משמעות לשום דבר – לא לי ולא לעולם, ולכן העולם היה מתבטל לגמרי ולא היה יכול להתקיים. סיפרו שבסמוך לפטירתו, בעל התניא שאל את בנו: 'תגיד לי, מה אתה רואה?', ובנו ענה לו שהוא רואה בית קטן בנוי מקורות של עץ. אז ענה לו אביו: 'אני כבר לא רואה

ושם הוא ענין עריכת הנרות ושמחה של מצווה מחוץ לפרכת בבחינת יחודא תתאה, להיות 'רץ ליבך' ליחודא עילאה. כי שמחה זו היא בחינת רצוא בנפש מחמת גילוי אור אין סוף ברוך הוא ממש שבמצותיו, שעל ידי זה אליו לבדו יתברך תכסוף ותכלה הנפש בבחינת "ובכל מאדך" בשמחה, שהיא בחינת "ובהעלות אהרן" כו'.

אך הכוח הזה שיש לאהרן להעלות את הנפש מחוץ לפרכת להיות בה גילוי

במשחק השחמט, ואליס בעצמה היא חייל רגלי שצריך לעבור מערוגה לערוגה בתוך המשחק. מחבר הספר עסק בעיקר בלוגיקה, מתמטיקה וקצת פילוסופיה, והספרים שלו מלאים בדברים הללו – למרות שהם לא כתובים בצורה הפורמלית שלהם. זאת אומרת שיש כאן איזושהי שפה שמאפשרת לדבר על הדברים הגבוהים הללו.

לענייננו, היחודא עילאה היא בעצם המידה של הדברים כפי שהם באמת, שאז "אין עוד מלבדו". אבל כאשר אני נמצא בתוך העולם הזה אז אני מצוי בתוך מסגרת מוגדרת שבתוכה אני קיים. גם כל שאר הדברים האחרים קיימים, והם משחקים את המשחק שלהם. כאשר אדם מגיע ליחודא עילאה אז כל הדברים שבתוך המשחק הם כבר לא משמעותיים, וזה כבר לא משנה אם הרווחתי או הפסדתי במהלך המשחק. זה כמו שבאמצע משחק השחמט אני מנער את הלוח ואומר 'נעזוב את זה, יש עולם רציני יותר' – ואז זה כבר לא משנה אם עשיתי הצרחה כפולה או לא. למעשה, אם הקב"ה ירצה לקחת ולנער אותנו באותה צורה – אז בעצם גם מהמשחר שלנו לא יישאר יותר מידי.

דוגמא נוספת, שיש כאלו שיחשבו שהיא קצת יותר מכובדת – למרות שאני חושבים שהילדים צריכים להיות הכי מכובדים – היא של משחק השחמט. השחמט הוא עולם קטן עם כללים משלו: חתיכת העץ הזו היא המלך, וחתיכת העץ הזו היא המלכה, ולכל אחד מהם יש תפקיד שונה שנקבע על פי החוקים והכללים. בתוך המשחק החוקים האלה הם אובייקטיביים, הם לא חוקים של 'נדמה לי', ועל ידי החוקים הללו ניתן להרוויח או להפסיד – למרות שהמשחק כולו הוא תחום סגור. אגב, כנראה שהאבן עזרא כתב כמה שירים על השחמט, שבחלק מהם הוא מתאר את חוקי המשחק, והוא כותב: "ארץ בלי אדמה, מלכיה ושריה הולכים בלי נשמה".

מהבחינה זו, העולם שלנו זה שטח משחק, ובתור כלי במשחק אני בעצם רק פיון קטן. בתוך המציאות יש חוקים מה מותר לי לעשות ומה אסור לי לעשות, ואני צריך לשחק לפי החוקים הללו. יש ספר שבאופן תיאורטי הוא ספר לילדים, שנכתב על ידי לואיס קרול: "מבעד למראה ומה אליס מצאה שם", שהוא בעצם ספר ההמשך של "הרפתקאות אליס בארץ הפלאות". בספר הזה בעצם כל אחד מהגיבורים הוא כלי

שיותר טוב שמישהו יאכל בשביל להתפלל, כלומר גם לפני שהוא מתפלל – מאשר שהוא יתפלל בשביל לאכול. לאכול בשביל להתפלל זה דבר אחד ולהתפלל בשביל לאכול זה דבר אחר, כלומר יש אנשים שהם לא בדיוק מתפללים אלא הם פשוט עושים איזושהי חובה לא נעימה אבל גם לא מכאיבה, שלאחריה הם יכולים לגשת לעבודתם העיקרית: לאכול. אבל אם אדם מגיע למצב של שמחה של מצווה, אז השמחה היא לא רק על כך שמילאתי את חובתי, אלא על ההרגשה שבתוך המצווה יש את קדושתו של הקב"ה בעצמו.

ככל שהאדם מבין יותר את הנקודה הזו, הוא עושה את המצוות מתוך יחודא תתאה – שבה עדיין אפשר לחיות בתוך מציאותו של העולם הזה, אבל אפשר גם לרוץ ולשאוף למעלה, אפשר לחשוף את הקדושה. בתוך עולם שהוא עולם עליון לגמרי – אפילו לא בגן העדן או בעולם הבא, כבר אין יותר שאיפות וכיסופים, כבר אין יותר אני. אבל בתוך העולם הזה, הדרך אל מה שנמצא מעבר זו השמחה של מצווה, שהיא כוללת בתוכה את הגרעין של ההתבטלות של היש אל האין. השמחה הזו היא בעצם תהליך שבו הנפש רצה לקראת משהו שהוא נקודת האינסוף שלה, ולמרות שהיא תתאפס שם – היא עדיין רוצה לרוץ אל המעבר.

שמחה של מצווה על ידי לימוד התורה

אך הכוח הזה שיש לאהרן, להעלות את הנפש מחוץ לפרכת להיות בה גילוי

העלאת הנרות: שמחה של מצווה

ושם הוא ענין עריכת הנרות ושמחה של מצווה מחוץ לפרכת בבחינת יחודא תתאה, להיות 'רץ ליבך' ליחודא עילאה. העניין של עריכת נרות ושל השמחה של מצווה הוא כולו בבחינת היחודא תתאה, שהיא מחוץ לקודש הקודשים. כי שמחה זו היא בחינת רצוא בנפש. הנפש רצה לקראת דבר מסוים, וזו השמחה וההתקדמות והעלייה שלה. מחמת גילוי אור אין סוף ברוך הוא ממש שבמצותיו, שעל ידי זה אליו לבדו יתברך תכסוף ותכלה הנפש בבחינת "ובכל מאדך" (דברים ו,ה) בשמחה, שהיא בחינת "ובהעלות אהרן את הנרות" (שמות ל,ח) כו'. הנרות שאהרון מעלה נמצאות בקודש, שם יש בחינת שם אלוקים ויחודא תתאה. לעומת זאת, בקודש הקודשים – שהוא מעבר לכל הדברים הללו - שם לא מדליקים נרות. התיאורים של קודש הקודשים בבית המקדש הם של חדר סגור שאין בו שום דבר: בלי חלונות ובלי אור, אלא זהו חדר אטום. בחוץ יש מזבח, שולחן, ומנורה אבל קודש הקודשים הוא הצד האחר. מה שאדמו"ר הזקן אומר כאן זה שהשמחה של המצווה היא המגע שהיחודא תתאה נותן כדי להגיע ליחודא עילאה, כדי להגיע לצד השני.

אפשר להתייחס למצוות בכמה וכמה דרגות. בבחינה אחת אפשר לומר שכשאני מקיים מצוות אני עושה את מה שהקב"ה ציווה, ולאחר מכן אני יכול ללכת לאכול בשקט. אגב, בידיש המילה 'לפני' והמילה 'בשביל' זו אותה המילה, והיו אומרים

אהבה זו שהיא בבחינת אין סוף, הנה על זה נאמר: "חוקת עולם לדורותם מאת בני ישראל", פירוש: 'מאת' – היינו מבחינת אותיות התורה שמאל"ף ועד תי"ו, דהיינו על ידי עסק התורה של בני ישראל, שהאדם לומד ומשים לבו ונפשו באותיות שמדבר בהם בדחילו ורחימו, שאותיות אלו יסודתן בהררי קדש חכמה עיילאה. לכן התורה היא אור, שהיא מאירה את הנר – שנר מצוה היא כלי לאור התורה, והתורה היא אור וחיות המצות. והן הגורמות להיות כוח לאהרן להיות שושבין, להמשיך אור וגילוי האהבה בנפש האדם ולהיות בה אורה ושמחה של מצווה. מה שאין כן עם הארץ שאין בו בחינת חכמה, אמרו רבותינו ז"ל: "ולא עם הארץ חסיד" כו'. אך להיות המשכת התורה למטה בישראל הוא על ידי בחינת משה, וכמו שכתוב בזהר על פסוק "מה יתרון לאדם בכל עמלו שיעמל תחת השמש": "שאני עמלה דאורייתא דהיא לעילא מן שמשא", ושם הוא מדרגת משה כבוד פה וכבוד לשון כו'.

אור וחיות המצות, והאותיות שלה הן הגורמות להיות כוח לאהרן להיות שושבין, להמשיך אור וגילוי האהבה בנפש האדם ולהיות בה אורה ושמחה של מצווה. משה ואהרן הם שני השושבינים: משה הוא שושבינא דמלכא ואהרן הוא שושבינא דמטרוניתא. אהרן הוא זה שמעלה את נשמות ישראל, אבל הכוח שלו בא גם כן "מאת בני ישראל". זאת אומרת שיש כאן יחס מורכב: אור התורה הוא זה שנותן את האפשרות לאהרן להעלות בבחינת האהבה והשמחה של מצווה.

מה שאין כן עם הארץ שאין בו בחינת חכמה, אמרו רבותינו ז"ל: "ולא עם הארץ חסיד" כו' (אבות ב,ה). צדיק הוא זה שעושה את כל מה שצריך – שזה די הרבה, אבל הוא עושה את הדברים באופן פורמלי. לעומת זאת, החסיד הוא זה שעושה מעבר לגבולות החוק. החוק אומר שצריך לעשות מכאן עד לכאן, וזו בהחלט עבודה לא פשוטה לעשות את הדברים בשלמות, אבל החסיד הוא זה שיש לו

אהבה זו שהיא בבחינת אין סוף, שהרי האהבה הזו היא האהבה אל ה' בעצמו ומעבר לכל הגבולות, הנה על זה נאמר: "חוקת עולם לדורותם מאת בני ישראל" (שמות כז,כא), ומסביר אדמו"ר הזקן: פירוש, 'מאת' – היינו מבחינת אותיות התורה שמאל"ף ועד תי"ו, שזהו 'את', דהיינו על ידי עסק התורה של בני ישראל, שהוא זה שיכול ליצור את הכוח להתגלות הנפש באהבה וביראה, מכיוון שהאדם לומד ומשים לבו ונפשו באותיות שמדבר בהם בדחילו ורחימו. גם לימוד התורה יכול להיות מכני לגמרי ולא רלוונטי, אבל גם יכול להיות שכשאדם לומד תורה הוא מדבר באותיות התורה בדחילו ורחימו, מכיוון שאותיות אלו יסודתן בהררי קדש שהן חכמה עיילאה, ולכן התורה היא נעשית אור, שהיא מאירה את הנר – שנר מצוה היא כלי לאור התורה, שזה קשור לפסוק "כי נר מצווה ותורה אור" (משלי ו, כג): הנר הוא המצווה והתורה היא האור בעצמו, והאור הזה של התורה הוא זה שיוצר את האור של הנר. והתורה היא

שלנו הם 'הבל הבלים' כמו הצל של כנפי הדבורה – שכיוון שהן שקופות, הן עושות מעין צל. מהבחינה הזו, זה לכאורה תמוה שיש כל מיני קהילות שקוראות את קהלת דווקא בסוכות, שהוא 'זמן שמחתנו'.

אבל אם מישהו מקשיב למה שהוא קורא, אז הוא יכול לראות שכל הדברים הללו חלים על מה שיש מתחת לשמש, כלומר על מה שקורה בעולם שלנו. כל המאורעות שקורים בעולם: חיינו, מותנו, עשייתנו, תוקפנו, גבורתנו וכן הלאה – הם דברים שמתחת לשמש, ובאמת לפי ספר קהלת אין להם כל משמעות. אבל אם מדברים על דברים שהם מעל השמש – אז שם כבר מגיעים לעסוק בערכים המוחלטים, ולהם יש שיעורים ומידות שונים לגמרי.

סיפרו פעם על יהודי צדיק שהיה גם מגדולי העשירים במדינתו ומקורב למלכות. יום אחד המלך ניסה לסחוט ממנו כסף, כמקובל, והוא שאל אותו כמה כסף יש לו, ואחרי שהיהודי ענה המלך תהה: 'זה כל מה שיש לך? אני יודע שיש לך את זה ואת זה, אז בוודאי שיש לך הרבה יותר!' אז ענה לו היהודי: 'זהו הרכוש שיש כרגע ברשותי. את הכסף שאני נותן לצדקה – זה כסף שאין לי, ורק לפי שעה הוא נמצא אצלי'. סיפור דומה אבל באופן מעט שונה מופיע בגמרא על מונבז המלך, שהקבר של אימו כנראה נמצא בירושלים, והוא שזכה לרחוב קטן מאוד על שמו. מסופר שהיו שנים של רעב, ומונבז התחיל להוציא כסף מאוצר המלוכה כדי לתמוך בעניים, ואז מסופר ש-"חברו עליו אחיו ובית אביו, ואמרו לו:

התרוממות הנפש והוא שמח בה', ולכן הוא לא שייך למדרגת של ביצוע הדברים ועשייתם אלא הוא הולך מעבר לזה.

אך להיות המשכת התורה למטה בישראל, איך מגיעה התורה לישראל? הוא על ידי בחינת משה, וכמו שכתוב בזוהר (ח"א רכג,ב) על פסוק "מה יתרון לאדם בכל עמלו שיעמל תחת השמש" (קהלת א,ג): "שאני עמלה דאורייתא דהיא לעילא מן שמשא", שונה העמל של התורה שהוא מעל השמש, ושם הוא מדרגת משה כבד פה וכבד לשון כו'. זוהי איננה דרשה בעלמא, אלא גם סוג של פירוש לפסוק: אמנם כתוב שאין יתרון בעמל 'תחת השמש', אבל למעלה מן השמש יש יתרון. אם קוראים את ספר קהלת אז רואים שמצד אחד הוא מאוד ניהיליסטי, כלומר הוא שובר את כל הערכים ואומר ששום דבר לא שווה: ההצלחה, העושר, הכבוד, הגדולה וכן הלאה – אין להם כל משמעות. הספר הולך באופן מסודר והורס את כל הדברים הללו. מהצד הזה קריאת הספר צריכה להיות דבר מדכא, מפני שהוא בעצם אומר: חיית אלף שנים, בנית ב.תים, חרשת שדות, בנית היכלות, עשיתי כל מיני דברים, חיית חיים טובים – אבל כל זה לא שווה שום דבר, זהו רק אבק פורח. יש שם כמה קטעים יפים, אולי אפילו רומנטיים: "וראיתי אני שיש יתרון לחכמה מן הסכלות כיתרון האור מן החשך" (קהלת ב,יג) – אבל גם על זה כתוב ש-"גם זה הבל" (קהלת ב,טו). במדרש קהלת (א,ב) מסבירים ש-"הבל הבלים" הוא לא כמו צל של בית או צל של ענן – שיש להם איזושהי ממשות; אלא החיים

כי בחינת עסק התורה הנה אינו בדרך שמחה של מצווה, שהוא בבחינת 'רץ לבך' מחוץ לפרכת, אלא היא בבחינת 'שוב לאחד'. שעל ידי התורה הוא גילוי יחודו יתברך למטה כמו למעלה, על ידי התורה שהיא דבר ה' ממש. וכמו שכתוב: ודברי אשר שמתתי בפיו", דברי ממש. הנה אמרו רבותינו ז"ל: "מתניתא מלכתא", כמלך עצמו שמתאחד עם "דבר ה' זו הלכה", שיהא הפסק כך, כאלו הפסק הזה יוצא מפי עצמו. והיינו מעלת ומדרגת מי שתורתו אומנתו כמו רבי שמעון בן יוחאי וחבריו (שלכן פטורים מן התפלה, שהתפלה היא בחינת בטול בהשתחוואות והמשכת אור אין סוף ברוך הוא, המשכות אלו נמשכות על ידי עסק התורה גם כן). וכמו שאמר רבי שמעון בן יוחאי: "בחד קטירא אתקטרנא" כו', שהוא בחינת בטול באור אין סוף ברוך הוא ממש, בבחינת יחודא עילאה. ולכן אמרו רבותינו ז"ל: "ותלמוד תורה כנגד כולם".

והנה כדי שיגיע לבחינת ומדרגת בטול זה, כתיב: "ויקחו אליך שמן זית זך", בחינת חכמה. כי "איזהו חכם? הרואה את הנולד", דהיינו הנולד מאין ליש. וכמאמר "המחדש בטובו בכל יום תמיד מעשה בראשית" כו', כי ההתחדשות מאין ליש הוא תמיד כו'. והיינו לפי "כי אני הוי"ה לא שניתי", ו-"אתה הוא קודם שנברא" כו', רק ההתחדשות להיות יש הוא רק הארה בעלמא כו'. ולכך צריך להיות התחדשות ההארה תמיד, שלא תבטל במציאות לגמרי כו'. וכאשר ישים אל לבו הדבר הזה יהיה בבחינת בטול אליו יתברך, ורוח אייתי רוח ואמשיך רוח כו', בטול אור אין סוף ברוך הוא ממש על נפשו בעסק התורה כו'. וזהו "ואתה תצוה את בני ישראל", 'תצוה' מלשון צוותא והתקשרות, על ידי "ויקחו אליך שמן זית זך" לבחינת משה תחלה. ומזה נמשך להיות "חוקת עולם מאת בני ישראל", להיות אותיות התורה גורמת שיערוך אהרן את הנרות בחינת שמחה של מצוה, מחמת כי אותיות התורה הן הנמשכות מבחינת משה, "ואתה תצוה את בני ישראל" כו'. והנה בבחינת אהרן, שהוא בחינת 'רץ לבך', כתיב: "מערב ועד בקר" – ברישא חשוכא והדר נהורא, אבל בבחינת משה שהוא בבחינת 'שוב לאחד' וגילוי יחודו יתברך בבחינת יחודא עילאה, כתיב: "להעלות נר תמיד", שהוא גילוי יחוד עליון שלמעלה מהזמן, ולפניו יתברך, כחשכה כאורה", שהוא השוה ומשוה כו', ודי למבין.

ואני מכניס את הכסף למקום שאי אפשר יותר לקחת אותו משם. התיאורים הללו הם בעצם שיכול להיות שיש לי כסף ושאני בונה בניינים תחת השמש – אבל יש להם ערך תחת השמש, ובהמשך לא יישאר מהם שום דבר. יכול

אבותיך גנזו והוסיפו על של אבותם, ואתה מבזבזם?! אמר להם: אבותיי גנזו למטה, ואני גנזתי למעלה" (בבא בתרא יא.). כלומר הם אמרו לו שהוא משחית את הכסף שנצבר במשך שנים, אבל הוא ענה להם: אני עושה השקעה יותר טובה,

מעל השמש – ואחד מהדברים הללו הוא
עמל התורה, שהעמל שלה הוא עמל
אמיתי.

להיות שהם יישארו כמה שנים, אולי
אפילו 1,000 שנה; אבל בסופו של דבר, מה
שנמצא מתחת לשמש הולך ונאבד. מה
שנשאר הוא רק אותם הדברים שנמצאים

גיליון שבועי עם ביאורי חסידות של הרב עדין אבן-ישראל שטיינזלץ זצ"ל

הרב עדין אבן-ישראל שטיינזלץ זצ"ל, שנודע במהלך השנים בשל פירושו לתלמוד, היה גם מורה לחסידות. סגנונו הקולח, ישיר והפשוט, מבקש לבאר את תורת החסידות העמוקה באופן נהיר ורלוונטי מתמיד. במשך כשישים שנה מסר הרב שיעור שבועי בחסידות, "חוגי חן למשנת חב"ד", אשר עסק בספרי היסוד של תורת חב"ד.

בגיליונות השבועיים מובאים ביאורים על ספרי 'תורה אור' ו-'ליקוטי תורה', שהם קבצי מאמרי חסידות מעמיקים מאת ר' שניאור זלמן מליאדי - בעל התניא ומייסד חסידות חב"ד - על פי סדר פרשות השבוע. בשיחה חיה ובחן, מבאר הרב את מושגי היסוד והשקפתה של החסידות, ומכניס את פנימיותם של המאמרים אל תוך עולמם ונפשם של הלומדים. השיעורים והגיליונות מכוונים להאיר ולעורר את השומעים לחיות, התלהבות וכנות בעבודת ה'; לתפילה, התמסרות ודבקות בקב"ה.

נשמח לתרומה עבור
המשך הפצת הגיליונות!
תרומה מומלצת: 2 ₪

לקבלת גיליון
שבועי דיגיטלי

המעוניין לקבל את הגיליון בכל שבוע, מודפס או דיגיטלי, מוזמן ליצור קשר:

TalmideiHarav@gmail.com | 055-663-1275

מרכז שטיינזלץ
למד את עמי

